INGELICHT

ATIEMAGAZINE VOOR DE MID JULI 2001 NR 6

2001
6

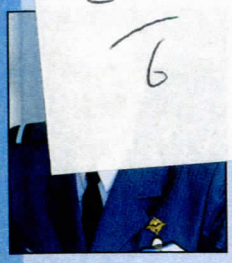

VEN
OORSTELLEN
gina 4

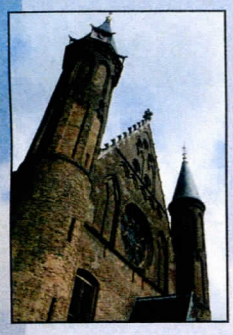

NIEUWE
WIV IN
AANTOCHT
pagina 6

SPECIALE INSPECTIE
IN OEKRAÏNE
pagina 11

ÉÉN RECHT,
TWEE
AVERECHTS
pagina 21

BESCHRIJVEN
BEDRIJFSPROCESSEN MID
pagina 23

REDACTIONEEL

WELKOM EN AFSCHEID

Door Ron Voragen

In deze uitgave van INGELICHT heten wij onze nieuwe P, commodore Freek Meulman van harte welkom bij onze dienst. Dat betekent automatisch dat we afscheid moeten nemen van onze 'oude' P, Ruud de Pruyssenaere de la Woestijne. Hij verzorgt dan ook dit keer zijn afscheidscolumn. Ook heten wij de nieuwe voorzitter van de Medezeggenschapscommissie (MC) welkom. Dat is adjudant Gert Terlouw die op zijn beurt in zijn artikel namens de MC weer afscheid neemt van Marc Fakkel, oud voorzitter en prominent lid van het 'oude' OOO/DC. Ook uw eindredacteur en schrijver dezes gaat u verlaten. Ik ga bij de Koninklijke Luchtmacht aan de slag als hoofd Sectie Interne Voorlichting. Helaas kan ik mijn opvolger nog niet bij u introduceren. Wel kan ik melden dat Martinette de zaken ongetwijfeld goed zal waarnemen, totdat het nieuwe hoofd Bureau Communicatie is aangetreden op deze prachtige functie. Ik neem dan ook met weemoed afscheid van deze dienst waar ik met zeer veel plezier heb mogen werken. Dank voor het door u in mij gestelde vertrouwen met betrekking tot het opener en transparanter maken van de MID. Ik weet nog goed dat Martinette en ik ons eerste nummer uitbrachten, toen nog MID-magazine geheten. De reacties waren: 'Waar ben jij nou mee bezig, wij zijn geheim!' of 'Dat blad krijg je nooit maandelijks gevuld, want niemand wil er aan meewerken'. Dat laatste is zonder meer gelogenstraft. Ook kregen wij al vrij snel vele positieve reacties op het feit dat nu eens eindelijk helder werd hoe onze organisatie er uitziet, en welke afdeling nu waarvoor verantwoordelijk was. Want hoe geheim zijn we als MID nu eigenlijk? Of doen we gewoon geheimzinnig? Uiteraard is helder dat bepaalde zaken echt niet kunnen worden gecommuniceerd, maar dat er daarnaast vele andere zaken overblijven die wel kunnen worden gepubliceerd was voor vele van ons een echte openbaring. Rest mij Martinette en mijn opvolger veel succes te wensen met het continueren en uitbouwen van de in- en externe communicatie over de MID.◆

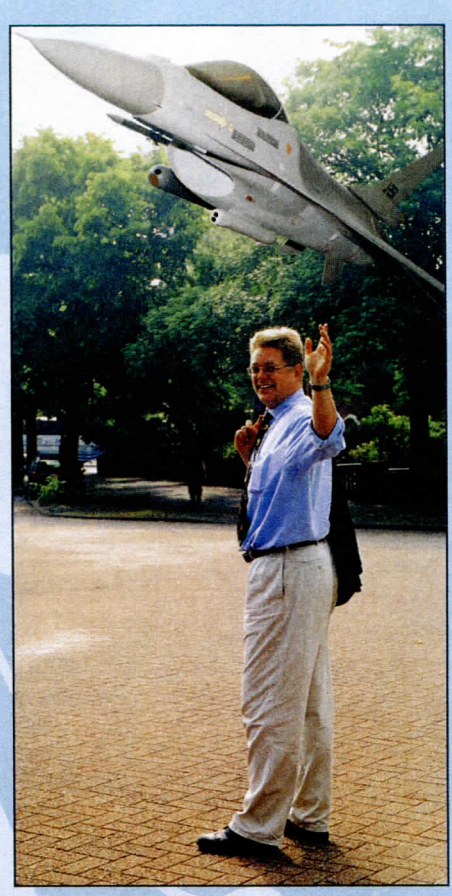

CORRESPONDENTEN EN AGENTEN GEVRAAGD

Wie heeft er inspiratie om eens een leuk stukje of interessant achtergrondverhaal te schrijven voor ons blad? Ook als u collega's kent die een leuke hobby hebben en die daar best graag met de redactie over willen praten houden wij ons aanbevolen.
Wij zijn altijd op zoek naar enthousiaste correspondenten en tipgevers. U kunt ons bereiken op de zesde verdieping van gebouw 32, kamer 6.43. Onze telefoonnummers zijn 070 - 441 90 39 en 070 - 441 90 40. Naar ons mailen (via DONAR) of faxen kan natuurlijk ook. Het faxnummer is 070 - 441 90 10 t.n.v. Bureau Communicatie.

COLOFON

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingendienst (MID).

Dit informatiemagazine verschijnt maandelijks en is in principe bedoeld voor al het burger en militair personeel werkzaam bij de MID.
Deze publicatie wordt verzorgd door het Bureau Communicatie, van de Hoofdafdeling Bedrijfsvoering.

Eindredactie: R.W.G.M. Voragen bc
Redactie: M.A.M. Bemelmans-Oonincx
Cartoons: Henk Slijkhuis
Fotografie: Media Centrum MID, SVIC, Sectie Wapenbeheersing Koninklijke Luchtmacht en Ronald Knoth
Vormgeving: Theo Olsthoorn
Druk en lithografie: Hofstad Druktechniek Zoetermeer
Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT
Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	*Verschijningsdatum*
15 augustus	*6 september*
12 september	*5 oktober*
10 oktober	*1 november*
14 november	*6 december*

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto omslag: Speciale inspectie in Oekraïne

Op het moment dat ik deze column schrijf, zit de directeur waarschijnlijk in het vliegtuig dat hem terug brengt vanuit Sicilië, waar hij met zijn lieve echtgenote heeft genoten van een weliswaar korte maar welverdiende vakantie. Ik voldoe altijd graag aan het verzoek om de generaal ook te vervangen bij deze activiteit. In de vorige INGELICHT heb ik jullie mijn gevoelens al uit de doeken gedaan over mijn vertrek bij de MID, daarover val ik niet in herhaling.

Waar ik wel bij stil wil staan is een terugblik op het leiding geven aan het veranderingsproces. Uiteraard was het mij duidelijk dat het proces veel tijd en inspanning zou kosten. Toch wordt de betekenis ervan pas echt duidelijk als je midden in de implementatie zit.
Je hebt jezelf een goed beeld gevormd en je bent volop gemotiveerd om de uitdaging aan te gaan. Vanuit die eigen motivatie verwacht je van anderen hetzelfde. Je denkt dat iedereen dezelfde kant opgaat en dat niets de veranderingen kan tegenhouden. Totdat blijkt dat het minder gemakkelijk en minder snel gaat dan je had verwacht.
In dat verband was het nuttig om na te gaan hoe de mensen binnen de MID op de veranderingen hebben gereageerd. Ik heb daarbij drie categorieën ontdekt. Er zijn er die kennis nemen van de doelstellingen, zich een beeld van de beoogde toekomst vormen en zich vervolgens beijveren om een positieve bijdrage te leveren. Door deelname aan projecten, door meedenken over de invoering van nieuwe werkwijzen en door overleg met collegae hoe het beste op de veranderingen kan worden ingespeeld. Anderen nemen een meer afwachtende houding aan, volgen wat er gebeurt en gaan over op nieuwe werkvormen als zij het nut er van inzien of als dat van hen wordt gevraagd. Weer anderen zijn tegen de veranderingen, verzetten zich actief of passief. Actief door openlijke kritiek, aantekenen van bezwaren, cynisme, scepsis of het negeren van vernieuwde werkwijzen. Passief door pas over te gaan op veranderingen als er niet meer aan te ontkomen valt.
Als je je realiseert dat mensen zo met veranderingen omgaan, ontstaan er vragen. Zijn diegenen die snel veranderingen accepteren en er energie in steken, wel voldoende gemobiliseerd? Is aan de meer afwachtenden voldoende concreet gemaakt wat er van de nieuwe organisatie wordt verwacht? Zijn zij voldoende op de hoogte gehouden van de voortgang en de bereikte resultaten? En is ten slotte voldoende aandacht besteed aan hen die moeite hebben met de veranderingen? Als ik dan terugkijk, stel ik zonder meer vast dat op veel plaatsen met veel enthousiasme aan de vernieuwing wordt gewerkt, maar tegelijkertijd moet ik ook constateren dat de implementatie van de voorziene werkprocessen in sommige gevallen trager verloopt dan verwacht. Bijvoorbeeld het werken in het zogenoemde teamverband, zoals in de Standing Operating Procedures (SOP) van de Stafafdeling Productie beschreven, één van de kernen van het nieuwe werkproces. Er zijn voorbeelden waar dat op uitstekende wijze verloopt, zoals voor de Balkan en UNMEE (United Nations Mission Ethiopia & Eritrea). Maar er zijn ook voorbeelden waar dat minder snel gaat. Natuurlijk is de voortgang door onderbezetting belemmerd, maar ik denk dat de juiste attitude van sommige medewerkers de snelheid had kunnen bevorderen.

Betrokkenheid van medewerkers is essentieel. In gezamenlijkheid alleen komen verbeteringen tot stand. Een 'winning team' gevoel; sporters weten dat als geen ander. Om dat te bereiken dient aan enkele basisvoorwaarden te zijn voldaan. Ik noem er vier. 1. Men moet een duidelijk beeld van de toekomstige organisatie voor ogen hebben en houden. Ik leg de nadruk op 'houden', omdat het toekomstbeeld gedurende de uitvoering kan worden vertroebeld en dat daarom van tijd tot tijd verfrissing nodig is! 2. Aan de gezamenlijkheid dient invulling te worden gegeven door in de implementatie ruimte te bieden voor eigen inbreng van medewerkers. 3. Het verwachte tijdpad van implementatie moet realistisch zijn. Om verwachtingen bij te stellen moet men op de hoogte worden gehouden van de voortgang. Gemakkelijk wordt vergeten betrokkenen op de hoogte te houden van de voortgang en de behaalde resultaten. 4. Het laatstgenoemde punt heeft ook betrekking op de basisvoorwaarde van een goede communicatie. Ondanks alle goede bedoelingen en plannen over informatieverstrekking blijft communicatie over de veranderingen kennelijk toch moeizaam. Dat heeft, denk ik, ook te maken met de attitude van mensen over veranderingen in een organisatie. Mensen die tegen veranderingen zijn, roepen vaak dat zij niet, onvoldoende of te laat worden geïnformeerd. En als ze niet kunnen ontkennen dat informatie is verstrekt, is deze niet objectief en geeft het een verkeerde voorstelling van zaken weer. Positief ingestelden staan daarentegen open voor informatie en gaan deze zonodig zoeken.
Ik zie het als taak van de MID-leiding om doelen helder te formuleren, verwachtingen op elkaar af te stemmen en de veranderingssnelheid in evenwicht te houden met het vermogen van de organisatie. Het middenmanagement heeft onder meer de taak om medewerkers ruimte te geven om hun inbreng te leveren aan de implementatie en zorg te dragen dat zij continue op de hoogte worden gehouden. Het onderkennen wie van hun medewerkers in welke categorie zitten, en hoe daarmee om te gaan is daarbij belangrijk. Medewerkers, die het aangaan, moeten open staan voor informatie en een positieve attitude ontwikkelen voor het veranderingsproces. Ik constateer uit eigen ervaring dat MID-medewerkers primair voldoening vinden in hun werk en daar hun motivatie vinden om bij te dragen aan een vernieuwde MID. Dat is een hele gezonde en goede basis.

Waarnemend Directeur Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Afdeling Productie

Drs. R.E. de Pruyssenaere de la Woestijne
Kolonel der Cavalerie

Nieuwe P treedt aan

Even voorstellen

Door Ron Voragen & Martinette Bemelmans-Oonincx

Commodore Freek H. Meulman is aangetreden als plaatsvervangend directeur Militaire Inlichtingendienst, hoofd afdeling Productie. Binnen onze gelederen beter bekend als P.

"Ik heb overal aan gedacht, behalve aan een functie bij de MID", bekent Freek Meulman. "Toen ik door de Raad van Opperofficieren van de Koninklijke Luchtmacht werd voorgedragen was ik verrast dat juist deze functie naar voren kwam. Daarom heb ik ter voorbereiding op mijn eerste gesprek met D maar snel even mijn eigen inlichtingenorganisatie opgezet", grapt hij.
Enige ervaring met inlichtingen en veiligheid heeft hij op tactisch-operationeel niveau, opgedaan bij de Groep Geleide Wapens. Intelligence Preparation to the Battlefield, zoals dat met een mooie term heet.

Commodore Meulman heeft inmiddels een goede voorstelling van onze inlichtingendienst. De MID bevindt zich in een uitgebreid reorganisatieproces dat nog niet helemaal is afgerond. Zo'n veranderingsproces brengt een flinke cultuurverandering met zich mee, realiseert hij zich.

Commodore Meulman is op dit moment druk bezig zich in te werken. "Dat kost tijd, maar dat betekent niet dat ik me verstop achter mijn bureau. Mijn deur staat altijd open. Mensen moeten weten wie ik ben. Direct persoonlijk contact vind ik dan ook zeer belangrijk. Je ziet mij eerder naar iemand toelopen dan dat ik mail. Als ik iets van mensen wil hebben, ga ik er langs. Soms hoor ik wel eens: 'Freek dat hou je nooit vol'. Toch heb ik dit altijd volgehouden, ook in mijn drukke functie als Commandant Vliegbasis De Peel.

Ik wil ook graag voor iedereen bereikbaar zijn! Dat moet naar mijn idee de basis vormen voor een goede verstandhouding tussen directie en werkvloer. Ik hou van een open en plezierige manier van werken, waarbij kwaliteit hoog in het vaandel staat. Iedereen moet aangesproken kunnen worden op zijn of haar verantwoordelijkheden en ik verwacht dat mijn omgeving dat ook bij mij doet.

Op dit moment (Red. de eerste werkdag van Freek Meulman) kan ik nog niet exact zeggen wat de toekomst zal brengen. Laat ik eerst maar eens mijn oor te luister leggen en kijken wat er allemaal speelt. Kom over een tijdje maar eens terug om te praten over mijn toekomstvisie. Op dit moment wil ik niets liever dan heel snel aan de slag om de reorganisatie van de MID tot een goed eind te brengen."◆

Commodore Freek H. Meulman sloot zijn opleiding aan de Koninklijke Militaire Academie in 1979 af en begon zijn militaire loopbaan bij de Luchtmacht in het dienstvak Groep Geleide Wapens. Tot 1987 heeft hij hierin diverse functies bekleed. Na het volgen van de Hogere Staf Vorming volgde een opleidingsperiode aan het Center for Aerospace Doctrine Research and Education aan de Air University van Maxwell Air Force Base in de Verenigde Staten. Hierna heeft Commodore Meulman diverse functies gehad op zowel de Defensiestaf als de Luchtmachtstaf. Van 1998 tot 2000 keerde hij even terug naar zijn 'bakermat' als Commandant Groep Geleide Wapens de Peel.
De periode daarna, tot aan zijn huidige functie als Plaatsvervangend Directeur MID heeft hij doorgebracht als Hoofd Militair Strategische aangelegenheden bij de Sous-Chef Internationale Plannen en Samenwerking op het Ministerie van Defensie.
Freek Meulman is getrouwd, heeft drie kinderen, een hond en woont in Lelystad.

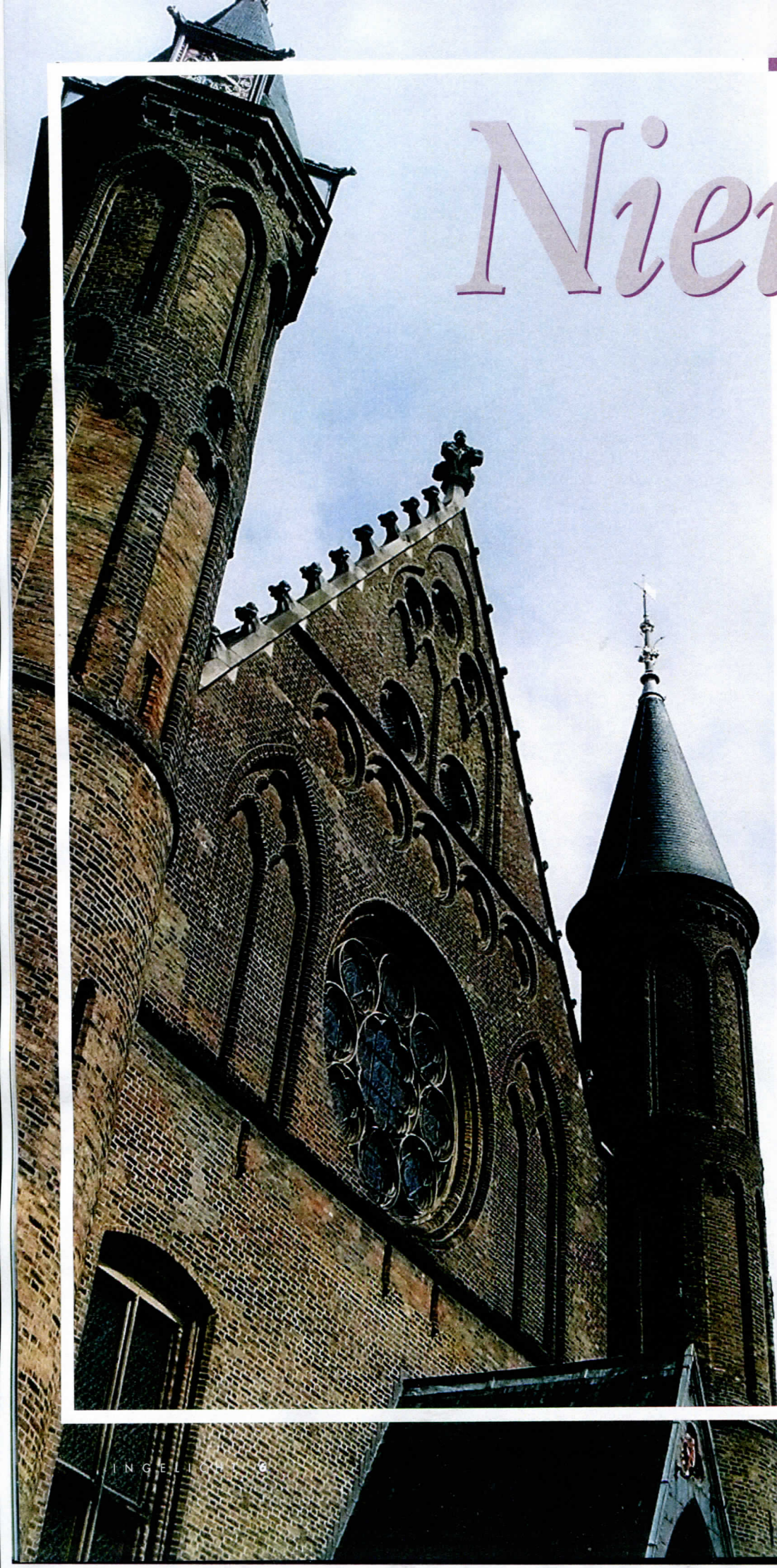

Wetsvoorstel tot herzienin

Nieuwe

De nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) is maandag 11 juni behandeld in een Algemeen Overleg in de Tweede Kamer. Ondanks dat hiervoor een hele dag was uitgetrokken, liep de behandeling zodanig uit, dat die op 25 juni moest worden voortgezet. Hierna volgt nog een plenaire behandeling in de Tweede Kamer.

Door Joosje Fortuin

Het wetsvoorstel Wiv schenkt, anders dan de huidige Wiv, uitgebreid aandacht aan de inzet van bijzondere inlichtingenmiddelen zoals volgen, observeren en de inzet van agenten. Ook is geregeld over welke categorieën van personen inlichtingen mogen worden verzameld, de omstandigheden waaronder dit plaats mag vinden en het toezicht op de MID.

De implicaties van dit wetsvoorstel zijn inmiddels in kaart gebracht. De werkwijze en de bedrijfsprocessen van de MID moeten hiermee nu in overeenstemming worden gebracht. Voor het beschrijven van de bedrijfsprocessen is een aantal externen aangetrokken dat hiermee

van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

WIV IN AANTOCHT

inmiddels aan de slag is gegaan. (Red. zie het artikel over het beschrijven van de bedrijfsprocessen).

De Raad van State concludeerde in 1994 in twee uitspraken dat de huidige Wiv niet in overeenstemming was met de bepalingen van het Europese Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM). De Raad vond onder meer dat de huidige Wiv onvoldoende controlemogelijkheden op de diensten bevat. Deze uitspraken zijn aanleiding geweest voor het kabinet om te komen tot een herbezinning op de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

In de nieuwe Wiv is een aantal andere onderwerpen opgenomen, zoals de regeling van de bijzondere bevoegdheden, de invoering van een inlichtingentaak buitenland en de wijziging van de naam van beide diensten. De Militaire Inlichtingendienst (MID) wordt in de toekomst de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) genoemd. Ook is in het wetsvoorstel een notificatieregeling opgenomen, wat betekent dat betrokkenen schriftelijk moeten worden geïnformeerd als er bijzondere bevoegdheden zijn uitgeoefend die een inbreuk maken op het door de Grondwet gegarandeerde huisrecht en het brief-, telefoon-, en telegraafgeheim.

Zoals gezegd zijn in de huidige wet geen bijzondere bevoegdheden opgenomen. Niettemin wordt het inzetten van bepaalde bijzondere bevoegdheden, zoals volgen, observeren, informanten en de inzet van agenten alsmede VI, op dit moment gedoogd door het parlement.

In het wetsvoorstel tot herziening van de Wiv is een limitatieve opsomming van bijzondere bevoegdheden opgenomen, te weten:

- Observeren en volgen;
- Inzet van agenten en oprichting en inzet van rechtspersonen;
- Doorzoeken van besloten plaatsen, gesloten voorwerpen;
- Openen van brieven en andere geadresseerde zendingen;
- Binnendringen in een geautomatiseerd werk (hacken);
- Gericht tappen en interceptie van HF-radioverkeer;
- Verkennen van de telecommunicatie (naar aard of technisch kenmerk) (searchen);
- Satellietinterceptie en selectie;
- Verzoek om zogeheten verkeersgegevens (bijvoorbeeld telefoonnummer);
- Verzoek om zogeheten abonneegegevens (bijvoorbeeld naam en adres van persoon achter een bepaald telefoonnummer);
- De bevoegdheid tot het betreden van plaatsen (woningen et cetera).

De inzet van een bijzondere bevoegdheid moet noodzakelijk zijn voor de taakuitvoering van de MIVD. De bijzondere bevoegdheid mag slechts worden ingezet als niet, of niet tijdig, op een andere manier inlichtingen kunnen worden verzameld. Daarbij moet worden gedacht aan open informatiebronnen (kranten, tijdschriften, informanten, en andere openbare gegevensverzamelingen) of van informatiebronnen die de diensten mogen raadplegen (Gemeentelijke basis administratie, politieregisters). Van niet of niet tijdig kunnen verzamelen van gegevens is ook sprake als er 'gerede twijfel' bestaat over de volledigheid of betrouwbaarheid van de gegevens die zijn verkregen door het bewandelen van deze wegen. Indien is besloten tot het verzamelen van gegevens over een persoon of een organisatie wordt slechts die bevoegdheid uitgeoefend die, gelet op de omstandigheden van het geval, voor de betrokkene het minste nadeel oplevert. Dit is het zogenoemde subsidiariteitsbeginsel. Al deze overwegingen moeten naar voren komen bij de aanvraag van de last voor de uitoefening van een bijzondere bevoegdheid (verantwoording vooraf).
Bij de besluitvorming over de uitoefening van een bepaalde bijzondere bevoegdheid moet verder de vraag worden beantwoord of de inzet van de bevoegdheid in vergelijking met het daarbij beoogde doel voor de betrokkene geen onevenredig nadeel oplevert. Staat het nadeel voor de betrokkene in een onevenredige verhouding tot het beoogde doel dan dient de uitoefening van de bevoegdheid achterwege te blijven. Dit is het zogenoemde proportionaliteitsbeginsel.
Bovendien moet de uitoefening van een bevoegdheid onmiddellijk worden gestaakt als het doel is bereikt, of met een minder ingrijpende bevoegdheid kan worden volstaan.

Tot slot is de inzet van een bijzonder middel pas toegestaan na toestemming van de minister of in sommige gevallen de directeur MID of de rechter (bij schending briefgeheim).
In de nieuwe Wiv zal het toezicht op de diensten worden uitgebreid met een Commissie van Toezicht. Deze onafhankelijke commissie bestaat uit drie leden en een voorzitter die worden aangesteld voor een periode van zes jaar. De commissie moet toezicht houden op de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wiv en de Wet Veiligheidsonderzoeken (WVO) en de minister adviseren bij behandeling van klachten door de Nationale Ombudsman.

De MID brengt reeds sinds 1997 een jaarverslag uit. In de nieuwe Wiv is nu een plicht opgenomen tot het opstellen van zo'n jaarverslag. In vergelijking met de huidige Wiv vormt transparantie dan ook een belangrijk kenmerk van de nieuwe wet.

De verwachting is dat de nieuwe Wiv begin volgend jaar in werking zal treden. Op dat moment moet de MID (dan MIVD) aantoonbaar voldoen aan de in de wet geformuleerde eisen. Alle afdelingen zullen dan ook vanaf dat moment conform de procesbeschrijvingen, en dus conform de nieuwe Wiv, moeten werken.◆

Ronald Knoth, oud MID'er en voorzitter JANUS vereniging

'Ik ben nog altijd zeer be

Een bijzondere FOCUS OP ditmaal. Geen bijzondere hobby van een medewerker van de MID, maar een indruk van de tijdsbesteding èn betrokkenheid van een oud MID'er. Ronald Knoth is voormalig marine officier, die zijn hele carrière bij de MARID, AMIDKM en MID heeft doorgebracht. Ronald Knoth heeft functies vervuld binnen nagenoeg alle sectoren van de inlichtingen- en veiligheidwereld. Zijn laatste functies in de ondersteunende sectoren waaronder personeel en organisatie bij de MID/CO en de AMIDKM. In 1996 is Ronald als kapitein luitenant-ter-zee met functioneel leeftijdsontslag (FLO) gegaan. Zijn betrokkenheid bij de MID is echter nog zeer groot.

Door Martinette Bemelmans-Oonincx

Vanaf het moment dat hij de dienst verliet, verruilde Ronald Knoth Nederland voor Frankrijk. "Mijn liefde voor Frankrijk stamt nog uit de tijd dat ik met mijn vriendin Lenie, later mijn echtgenote, voor de eerste keer naar Frankrijk reisde in mijn 'Lelijke Eend'. Ik bleef terugkomen naar die mooie plek in de Dordogne. Uiteindelijk hebben we daar grond gekocht. Op die plek is in twintig jaar, met vele werkvakanties, ten slotte ons huis voltooid. Verliefd worden is nu eenmaal een emotionele aangelegenheid. Zo was dat ook met die plek in de Dordogne. 'Puur natuur' en 'oorspronkelijk' waren de trefwoorden. Door de jaren heen ontwikkelde zich het idee om ons daar, na mijn functioneel leeftijdsontslag (FLO), te vestigen."

Inmiddels woont Ronald Knoth ongeveer vijf jaar permanent in de Dordogne. "Ik heb nog wel een pied-à-terre in Nederland, makkelijk voor familiebezoek en de activiteiten van de Janus vereniging." Op de vraag of hij zich meer thuis voelt in Frankrijk dan in Nederland, antwoordt Ronald: "Ik ben helemaal ingeburgerd in mijn dorp en word echt beschouwd als 'één van hen'. Ik heb me ook gestort in allerlei activiteiten die met het dorp te maken hebben. Ons dorp heeft bijvoorbeeld een vriendschappelijk band met een dorp in de Elzas, Obenheim. Deze dorpen komen regelmatig bij elkaar op bezoek en ik ben penningmeester van de vereniging die deze vriendschappelijke band in stand houdt. Zo hebben wij onlangs inwoners van Obenheim bij ons op bezoek gehad. Dozen wijn en vaten zuurkool komen dan mee over uit de Elzas. In het gemeenschapshuis wordt dan voor alle bewoners een feest gehouden. Dan sta je wel dagen lang te koken, maar het is vreselijk gezellig. Recentelijk ben ik door de burgemeester benaderd om 'président' te worden van de feestcommissie. Een belangrijke commissie, want zonder eten en drinken is er in Frankrijk geen cultureel of sociaal leven denkbaar. Ja, je kunt wel zeggen dat ik me in Frankrijk erg thuis voel.

Vanaf het begin dat we hier kwamen, we waren toen nog jong, hebben we veel tijd en energie gestoken in het onderhouden van sociale contacten en vrijwilligerswerk. De acceptatie was verder een kwestie van tijd. Het is zo'n beetje een vorm van HUMINT-werk".

VAN EEND NAAR TRACTION

Zijn liefde voor Frankrijk beperkt zich niet alleen tot het landschap en de inwoners. "Nee, dat klopt", beaamt hij. "Eén van mijn grote liefdes is de Citroen. Deze liefde begon destijds met mijn Lelijke Eendje. Inmiddels ben ik trotse eigenaar van een prachtige, gerestaureerde Traction Avant. Ik heb me ook maar aangemeld bij een Traction-vereniging en ben inmiddels vice-voorzitter van de vereniging La Traction du Perigord. Met de Traction-vereniging hebben we juist een rally naar Portugal achter de rug; ruim 4000 km. Zonder noemenswaardige problemen! Voor het jaar 2002 staat deelname aan de Internationale Citroën Rally in de Verenigde Staten (VS) op het programma met aansluitend een trip door Canada en de oostkust van de VS. De voorbereiding van een rally neemt ongeveer een jaar in beslag. De auto moet natuurlijk in een uitstekende staat worden gebracht. Voor de rally worden de auto's naar de VS verscheept en weer terug. Een hele onderneming. Verder is mij gevraagd om voor het jaar 2003 een rally naar Nederland te organiseren. Dus mochten er nog suggesties zijn?"

JANUS

Naast al deze activiteiten heeft Ronald Knoth ook nog tijd om betrokken te blijven bij de MID. In INGELICHT nummer 8, december 2000 hebben wij aandacht besteed aan de Vereniging Janus. Dit is een vereniging van personeel van de voormalige

Ronald als gastheer tijdens een feest in het gemeenschapshuis

rokken bij de MID’

Marine Inlichtingendienst. "De vereniging is op 27 maart 1996, na een grote reünie van de MARID, opgericht. Vanaf de oprichting ben ik voorzitter van Janus. De leden van Janus komen twee keer per jaar bijeen. De vereniging geeft ook een blad uit, De Cirkel. Met 130 leden zijn we vooral een gezelligheidsvereniging. Maar Janus vervult toch ook een sociale functie. Vroeger sprak je niet over je werk bij de MARID. Toch gebeurden er veel ingrijpende zaken. Bij de vereniging kunnen onze leden hun 'ei kwijt'. Binnen de vereniging is niets meer geheim. Voor veel leden kan dat erg bevrijdend werken. Dit jaar bestaat Janus vijf jaar. Eind september zal Janus haar eerste lustrum vieren. We zijn daar als bestuur wel een beetje trots op. Het wordt een uitstapje naar het mariniersmuseum in Rotterdam met aansluitend een vaartocht met een warme lunch.

Een item waar we met Janus veel waarde aan hechten, is het inrichten van een traditiekamer. Inmiddels zijn daar afspraken over gemaakt met de directeur MID. Ik acht het van groot belang dat iets van het verleden bewaard blijft. Er hebben veel belangrijke gebeurtenissen plaatsgevonden, het zou erg jammer zijn als de kennis daarover op een zeker moment verdwenen is. Er is ook veel gebeurd waar we trots op kunnen zijn, dat moet toch bewaard blijven. Generaal-majoor van Reijn heeft toegezegd dat één van de vergaderzalen van de MID vernoemd zal worden naar iemand die in het verleden een grote rol heeft gespeeld bij de (Marine) Inlichtingendienst. Tijdens de laatste algemene ledenvergadering van Janus is unaniem besloten de naamgeving van de vergaderzaal toe te kennen aan de heer R. Gout. De heer Gout heeft tijdens WO II geopereerd als inlichtingentelegrafist achter de Japanse linies in het voormalige Nederlands Indië. Na de oorlog is hij binnen de MARID opgeklommen van matroos tot officier (LTZSD 1). Na zijn FLO heeft hij als burgerambtenaar zijn werkzaamheden bij de MARID voorgezet. De heer Gout is drager van ondermeer het Bronzen kruis. Helaas is Rudy Gout ons op zaterdag 12 mei ontvallen. In overleg met de weduwe van Rudy Gout en de directeur MID zal echter een geschikt moment worden gezocht voor het postuum inhuldigen van de vergaderzaal."

TIJDIG ROULEREN PERSONEEL

"Hoewel ik alweer een tijdje de dienst verlaten heb, blijf ik het leuk vinden de ontwikkelingen van de MID te volgen. Als trouwe MID-fan gaat mijn interesse vooral uit naar het reorganisatieproces van de MID. Na 15 jaar organiseren, waarvan ik er 10 van zeer nabij heb meegemaakt, is dit proces nagenoeg gerealiseerd. De dienst heeft nu een fraai onderkomen op de 'Freek', en is zeer 'herkenbaar'. De MID heeft een uniek product dat moet voldoen aan de uitgangspunten van één van mijn oude leermeesters bij de MARID: "speed, accuracy en reliability". Zonder verder uit te willen wijden over mijn indrukken en ideeën over de huidige MID, wil ik twee dingen onder de aandacht brengen. Ik vind het van groot belang dat inlichtingenmedewerkers na een aantal jaren rouleren. Dit komt de medewerker zelf en de dienst ten goede. De voorzitter van de Amerikaanse Senaatscommissie voor inlichtingen stelde onlangs naar aanleiding van een spionage affaire bij de FBI dat tijdige roulatie van personeel 'zelfgenoegzaamheid voorkomt en spionage een stuk lastiger maakt'. En als laatste punt wil ik nog graag van de gelegenheid gebruik maken om te waarschuwen voor het volgende: Er zijn geen bevriende inlichtingendiensten, wel inlichtingendiensten van bevriende naties. Nationale belangen prevaleren nu eenmaal boven gemeenschappelijke. 'Het hemd is nader dan de rok' is een passend Nederlands spreekwoord. De Nederlandse militaire inlichtingenwereld heeft dat in het verleden al enkele malen mogen ondervinden."◆

Adjudant Chris Timmerman (AAR) over zijn nevenfunctie als parttime verificateur

Speciale Inspectie in Oekraïne

De 'speciale' Su-25, ooit gevlogen door Rutskoy

Adjudant Chris Timmerman (KLu), werkt als analist bij de Afdeling Analyse en Rapportage, Regiobureau 3. Samen met een aantal collega's bij de MID, heeft hij een tamelijk onbekende nevenfunctie, namelijk die van parttime verificateur (PTV'er). Zo nu en dan wordt hij in de gelegenheid gesteld deze nevenfunctie uit te oefenen. Chris wil zijn MID-collega's en andere lezers van INGELICHT hiermee graag kennis laten maken. Hieronder volgt zijn toelichting over het PTV-schap en een verslag van zijn reis naar Oekraïne, die hij van 26 tot 30 maart van dit jaar als PTV'er maakte.

Door Chris Timmerman

Begin jaren negentig werd een aantal militairen van zowel de Koninklijke Landmacht (KL), als de Koninklijke Luchtmacht (KLu) opgeleid als PTV'er. De introductie van parttime verificateurs was voornamelijk bedoeld om medewerkers van de secties Wapenbeheersing van beide krijgsmachtdelen te assisteren tijdens de bezoeken van buitenlandse inspectie- of evaluatieteams aan Nederlandse onderdelen. Deze inspecties en evaluaties vinden plaats in het kader van het Weens Document of in het kader van het Verdrag Conventionele Strijdkrachten in Europa (CSE). (Zie ook INGELICHT nummer 4, 2001, artikel Proliferatie).
Inmiddels worden PTV'ers ook als volwaardig teamlid toegevoegd aan Nederlandse inspectie- of evaluatieteams bij bezoeken aan buitenlandse onderdelen, of 'Objects of Verification' (OOV's). Het indelen van een Nederlandse PTV'er bij een buitenlands (lees NAVO) team is ook mogelijk.

Na mijn opleiding tot PTV'er ben ik in totaal vier keer uitgenodigd voor een inspectie in het buitenland (één keer in Polen, één keer in Kazachstan en twee keer in Oekraïne) en heb ik éénmaal gefungeerd als escort tijdens een Poolse inspectie in Nederland. Ik heb deze gebeurtenissen als uiterst blik- en kennisverruimend ervaren. Per slot van rekening gebeurt het niet vaak dat we in de gelegenheid zijn kennis te maken met de Oost-Europese of Centraal-Aziatische (militaire) cultuur en werkomgeving. Alhoewel ik enige ervaring heb opgedaan tijdens mijn stationering in Polen van 1987 tot 1990.

Tijdens een inspectie krijgen alle betrokken teamleden een aantal taken toebedeeld. Enkele van deze taken zijn:

- het fotograferen, verifiëren en identificeren van 'Treaty Limited Equipment'(TLE). Dit zijn wapensystemen die onder de numerieke beperkingen van het CSE verdrag vallen, zoals gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters.
- het opnemen van de pre-inspectie briefing
- het checken van de zogenoemde 'declared site-diagram', dit is een plattegrond van de opgegeven 'declared site' met daarop onder andere aangegeven

Boven: Eeuwige vriendschap op de ski jump

Grote foto: Ski jump en Su-27KUB take-off

de schaal, coördinaten, noordpijl, omtrek, belangrijkste gebouwen en wegen en alle in- en uitgangen.

- het innemen van paspoorten en/of aanbieden van uitrusting tijdens 'Point Of Entry' (POE)-procedures. Tijdens de POE-procedures wordt onder meer de tijd van aankomst genoteerd en controle uitgevoerd op de voor de inspectie meegebrachte en volgens het CSE-verdrag toegestane uitrusting.
- een bijdrage leveren aan het 'mission report'

EEN DROOMREIS VOOR EEN PTV'ER

Als Luchtmacht-PTV'er werd ik enige tijd geleden benaderd door medewerkers van de Sectie Wapenbeheersing van de Koninklijke Luchtmacht met de vraag of ik gelegenheid had om mee te gaan op een door de KLu geleide inspectie in Oekraïne. De inspectie zou gaan plaatsvinden in de periode van 26 tot en met 30 maart 2001. Als OOV was het 299ste Ground Attack Aviation Regiment te Saki (Krim schiereiland) gekozen. Een eventueel alternatief was het 161ste Fighter Aviation Regiment in Limanskoye, nabij de Moldavische grens. Een 'droomreis' voor een PTV'er en Luchtmachter, zo stelde ik vast. Na overleg met mijn afdelingshoofd werd al snel het groene licht gegeven en kon ik mij voorbereiden op deze inspectie.
Voordat een inspectie begint, moet een aantal zaken goed worden geregeld. Gelukkig heb je daar als PTV'er weinig of geen bemoeienis mee. Nagenoeg alles wordt van tevoren op voortreffelijke wijze geregeld door de bekwame fulltime experts van de secties Wapenbeheersing van de KLu of de KL. Het komt wel eens voor dat een PTV'er ook een bijdrage levert. Voor deze inspectie kreeg ik het verzoek een deel van de briefing over het te bezoeken object en een beknopte informatiefolder voor de inspecteurs samen te stellen. Gelukkig was over Saki al het één en ander bekend dus echt moeilijk was het niet om een briefing en informatiefolder voor te bereiden.
Verder moet natuurlijk de koffer worden ingepakt. De belangrijkste artikelen zijn uiteraard paspoort, (burger) jasje-dasje, vrijetijdskleding en de bekende camouflagekleding. Voor sommigen, zeker voor mij, is het verzamelen van de camouflagekleding zeker een probleem aangezien dat in het 'Haagse' zelden of nooit wordt gebruikt. Daarnaast wil ik nog leuke hebbedingetjes kopen om weg te geven als aandenken. Verder dienen we te beschikken over een goed humeur en 'last but not least' over één of meer onderwerpen voor een onverwachte 'speech ter plekke' tijdens een lunch of diner. De inspectie teamleider huldigt meestal het standpunt: "als ik moet speechen, dan de anderen ook!" Lukt dit niet, dan nemen we vaak genoegen met het 'bekwaam' ten gehore brengen van een bij voorkeur Nederlandse meezinger of dijenkletser ter vermaak van de aanwezigen. Een andere, belangrijke eigenschap is het uithoudings- en incasseringsvermogen. Waarom? Dat kunt u hieronder lezen!

DE REIS NAAR SAKI

Over de reis naar het Point of Entry en vervolgens het Object of Verification, en na afsluiting de reis terug naar Nederland, valt vooraf weinig te zeggen. Je moet dit gewoon over je heen laten komen, het is veelal afhankelijk van het te bezoeken land. Als je geluk hebt verloopt zo'n reis vlotjes. In alle andere gevallen minder vlot of we kunnen te maken krijgen met een aaneenschakeling van ongemakken, vertragingen, omwegen of zelfs uitvallen van vervoer op de meest afgelegen locaties. Eén geruststelling: we komen meestal (vroeger of later) weer bij het uiteindelijke beginpunt aan.

Op maandag 26 maart verzamelden alle verificateurs zich bij de Sectie Wapenbeheersing KLu op de Binckhorst. We maakten kennis met een viertal gastinspecteurs uit de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Portugal en België, waarna een briefing volgde. Vanaf de vliegbasis

Eindhoven bracht een F-60 ons de volgende morgen zonder problemen in vierenhalf uur naar het Point of Entry, het vliegveld van Odessa. Na enkele formaliteiten werden we welkom geheten door onze Oekraïense begeleiders en gastheren voor die week. Een enkeling kende ik nog van een eerder bezoek. Nadat de Oekraïense begeleiders in kennis waren gesteld van het te bezoeken OOV was het wachten op het verlossende woord: 'Mijne heren (en mevrouw), we kunnen gaan.' Helaas, ons plan om zo snel mogelijk naar Saki door te gaan viel in duigen. We hadden niet gerekend op zoveel sneeuw in Oekraïne. Na lang wachten kregen we te horen dat Saki op die dag onbereikbaar voor ons zou blijven. Uiteindelijk werden we ondergebracht in een toch best luxe onderkomen, met koud en warm stromend water. Ook konden we die avond weer eens kennismaken met de befaamde Oekraïense haute cuisine.

De volgende dag waren we vroeg op. Het wachten begon opnieuw. Helaas bleven dikke sneeuwvlokken in gestaag tempo naar beneden dwarrelen en een stevige, koude wind maakte het wachten in het vliegtuig bijzonder onaangenaam. Een echt bakkie Hollandse koffie zou er wel zijn ingegaan; het bleef echter bij een droom.
Eindelijk, na lang wachten, kwam het verlossende antwoord: 'We gaan met de bus naar Saki.' Dit werd een lange, barre tocht over besneeuwde en gladde wegen met een zicht van 0,0. Gelukkig werd de weg voor ons vrijgehouden door een escorterende politieauto met zwaailichten. Elke tegenligger werd zonder pardon de (besneeuwde) berm ingejaagd.
Gedurende deze reis heb ik ook kennis kunnen maken met de Oekraïense kilometerafstand en tijdsduurinschatting van de reis. Een paar kilometer en we zijn er bijna betekent daar nog een flinke afstand en het duurt nog wel een paar uur. Gelukkig hadden wij dat met onze oerdegelijke Hollandse manier van inschatten ook al berekend.
Uiteindelijk kwamen we via Mikolayiv, Kherson en Armyansk op de Krim aan. Het sneeuwen was inmiddels opgehouden en het zicht werd enigszins beter. Helaas konden we van het uitzicht maar kort genieten; de duisternis viel in. Na, voor ons gevoel, een wereldreis, kwamen we eindelijk in Saki aan.

KENNISMAKING

Eénmaal aangekomen op het vliegveld volgde de kennismaking met de vliegbasisleiding en lokale escorts. Het uitreiken van de declared site-diagram en de briefing door de basiscommandant volgde kort daarop. Het geheel werd afgesloten met een standaard Oekraïens welkomstdiner waarbij de bekende Oost-Europese fles met sterke inhoud niet ontbrak. Na het uitwisselen van allerlei beleefdheden werden we vervolgens ondergebracht in een militair sanatorium, waar overigens niets op aan te merken viel. Eén kleine gebeurtenis tijdens het diner zal ik de lezer in dit stadium niet onthouden. Het zou van grote betekenis zijn tijdens een later stadium van de inspectie. Tijdens het diner vertrouwde een uiterst vriendelijke lokale escort, een kolonel-(Mi-24/HIND)vlieger, mij met een glimlach toe dat hij voor de volgende dag iets speciaals in petto had. Op dat moment had ik totaal geen besef wat dat zou kunnen zijn. Ik weet tot op heden niet waarom hij juist mij had uitgekozen (misschien, omdat ik de oudst aanwezige was?).

SKI JUMP VOOR CARRIER OP EEN VLIEGVELD?

Na een verfrissende maar korte nachtrust werden we de volgende dag welkom geheten door een bleek, Krims zonnetje; gelukkig geen sneeuw. Na het stevige ontbijt terug naar de vliegbasis. We waren er klaar voor! Het inspectieteam werd verdeeld in drie groepjes, elk onder leiding van een bekwame Russisch sprekende fulltime verificateur (gemakkelijk voor onderweg!). De drie groepjes werden aangevuld met Oekraïense escorts. Na een rondrit over het vliegveld begon elk team afzonderlijk aan zijn deel van de inspectie. Ons team moest het vliegtuigbestand en het noordelijk deel van het vliegveld inspecteren. Het vliegtuigbestand, 33 Su-25/FROGFOOT's, stond netjes opgesteld op twee locaties. Vliegers en grondpersoneel bevonden zich nabij de vliegtuigen. Ik had de gelegenheid om met de regimentscommandant te spreken, een vriendelijke en Duits sprekende luchtmachtofficier. Hij vertelde mij ondermeer dat hij ten tijde van de Sovjet-Unie als MiG-29 vlieger in Oost-Duitsland (Damgarten) was gestationeerd. Met 1.400 vlieguren op onder andere de MiG-23/27 (FLOGGER), MiG-29 (FULCRUM), Su-27 (FLANKER) en Su-25 (FROGFOOT) kunnen we spreken van een ervaren piloot. Over het vliegend bestand op Saki valt weinig meer te zeggen dan dat de 33 Su-25's, waarvan vijf duals (Su-25UB), naar Westerse begrippen een tamelijk troosteloze aanblik boden (een kwast verf zou wonderen doen!). Voor één Su-25 werd speciale aandacht gevraagd.

Aan deze Su-25 was recent groot onderhoud gepleegd en opnieuw in nieuwe (WO-II) camouflagekleuren gespoten. Behalve dat deze Su-25 toebehoorde aan de regimentscommandant, had ooit Rutskoy, ex-sovjet luchtmachtofficier en ex-vice-president van de Russische Federatie, in deze Su-25 gevlogen.
Ook de aanwezige infrastructuur op het vliegveld had voor West-Europese begrippen betere tijden gekend. Voor Oost-Europese begrippen was het echter alleszins acceptabel.
Uiteindelijk kwam ons team aan bij een stukje

infrastructuur dat Saki zo bekend maakt, namelijk een ski jump voor carrier operaties. Op dit deel van de vliegbasis is een deel van het dek van de Russische carrier, de Admiral Kuznetsov nagebouwd.
Regelmatig oefenen hier vliegers van het Russische 279ste Shipborne Aviation Regiment uit Malyavr.

Een voorzichtige suggestie mijnerzijds richting onze escort (een Oekraïense kolonel) dat het wel leuk zou zijn om een groepsfoto te maken nabij deze ski jump werd afgedaan met het welbekende 'njet'. Helaas! Een bezoek aan een gebouwtje waar Stalin, Roosevelt en Churchill op 3 februari 1945 elkaar de hand hadden geschud was een interessante bijkomstigheid.

ANTIVRIES VOOR 'AARDLINGEN'

Aan het einde van de inspectie volgde uiteraard de welbekende ondertekening van het inspectierapport (overigens zonder op- of aanmerkingen) en konden wij ons gereedmaken voor het officiële afscheidsdiner op de vliegbasis. Dit diner zal voor eeuwig in mijn geheugen gegrift blijven. Halverwege het diner, na de bekende toespraken over en weer, de uitwisseling van wederom allerlei beleefdheden en het toasten op alles en iedereen, herinnerde onze uiterst vriendelijke kolonel-(Mi-24)-vlieger mij op slinkse manier aan zijn 'speciale voornemen' dat hij voor mij in petto had. Dit speciale had echt iets speciaals. Het uitbrengen van een toast op elkaar en het bezegelen van eeuwige vriendschap. Alleen werd dit niet gedaan met de ons bekende en ook in Nederland verkrijgbare wodka. Nee, het was een speciaal brouwsel met een zeer hoog alcoholpercentage, een soort antivries voor 'aardlingen'. Het innemen van dit drankje moest volgens een bepaald ritueel verlopen. Eerst diep in- en uitademen, daarna in één keer naar binnen en vervolgens zo snel mogelijk blussen met water of vruchtensap. Ik kwam er al snel achter dat ook in Oekraïne het gezegde geldt: 'drie maal is scheepsrecht'. Na drie keer was dus de eeuwige vriendschap beklonken en kon het diner verder gaan. Heel langzaam bekroop mij kort het gevoel dat ik kon vliegen, maar gelukkig was de ski jump op dat moment ver weg!
Mijn Mi-24 gastheer wist nog te vertellen dat het tijdens zijn periode in Afghanistan heel normaal was om voor het vliegen enkele glaasjes in te nemen van deze speciale 'traktatie'. Vreemd genoeg twijfelde ik niet aan zijn woorden; het goedje heeft een speciale uitwerking op het menselijk lichaam. Het waren destijds harde tijden voor de Sovjets!

DE ONTKNOPING

Na ongeveer tien minuten volgde de ontknoping van het ritueel: op speciaal verzoek moest 'pan' (Red. meneer) Timmerman een toespraak houden. Die Oekraïners zijn slimme (en ervaren) gastheren. Zorg dat de nuchtere Hollanders genoeg te drinken krijgen, wacht een tiental minuten tot de antivries gaat inwerken en laat ze dan een speech houden. Normaal gesproken werkt deze speciale aanpak!
Gelukkig waren die dag de goden mij gunstig gestemd; de uitwerking bleef uit!
Achteraf denk ik dat het standaard Oekraïens ontbijt mij op de been heeft gehouden. Dit ontbijt bestond die week uit brood, zoute en gerookte haring, kaas en worst. Dit geheel werd afgesloten met aardappelpuree, fijn gesneden worteltjes en gepaneerde schnitzel of een ander, ondefinieerbaar vleesproduct. Dit alles wordt weggespoeld met mineraalwater. Koffie, helaas, wordt pas als een soort toetje opgediend. Overigens lijken lunch en diner verdacht veel op dit standaard ontbijt.

Na mijn toespraak (iets over veel sneeuw en de Krim met zijn Middellandse Zee klimaat, piloten, een ski jump en skiën in plaats van vliegen op de vliegbasis) nam ik voor de tweede keer mijn kans waar. Het zou leuk zijn om een groepsfoto te maken bovenop de ski jump, zo suggereerde ik en plein publique. Deze keer geen kort en afgemeten 'njet' maar in snel tempo de bus in en naar de ski jump. Het wonder geschiedde; we werden op de schans fotografisch vastgelegd voor het nageslacht! Of dit alles te danken was aan de antivriesceremonie, mijn speech of het betere vertaalwerk van onze tolk/vertaalster, weet ik tot op de dag van vandaag nog steeds niet.

EIND GOED AL GOED

Aan alles komt een eind, zo ook aan het bezoek aan dit speciale vliegveld. Een terugtocht per 'luxe touringcar' van acht à negen uur bleef ons gelukkig bespaard. Uiteindelijk kregen we toch toestemming van de autoriteiten om met een Oekraïens militair vliegtuig terug te keren naar ons POE, Odessa. Vermoeid maar uiterst voldaan kwamen we in onze hotelkamer in Odessa aan. Helaas was een lange nachtrust ons niet gegund; het volgende officiële diner wachtte. Laat in de avond was het eindelijk zover; er mocht geslapen en gedroomd worden. Ikzelf? Nee, helaas, die droom en het opnieuw beleven van deze speciale inspectie kwam pas twee dagen later!
Vrijdag, 30 maart, het was zover. Terug naar Nederland, per F-60 van de KLu naar Eindhoven. Met de combi snel terug naar Den Haag, de gastinspecteurs afzetten bij Den Haag CS en daarna snel naar huis. Oververmoeid, maar een onvergetelijke ervaring rijker viel ik thuis al gauw in slaap, om mij twee dagen later pas te realiseren dat mijn droom werkelijkheid was geworden...◆

Eén van de 33 SU-25 FROGFOOT's

Sportdag Marine Kazerne Amsterdam

SVIC, overal inzetbaar

Er zijn van die evenementen die niet alleen sportief zijn, maar ook ten zeerste bijdragen aan de saamhorigheid binnen een organisatie. Sinds 10 december 1665 stelt de Commandant van de Marine Kazerne Amsterdam (MKAD) zijn etablissement elk jaar voor dit soort activiteiten ter beschikking en regelt hij met de Chef van 'Daar Boven' dat het in ieder geval prachtig weer is.

Door Toos Hopeloos

Op 31 mei was het weer zo ver. Zoals te doen gebruikelijk had ook het Strategisch Verbindingsinlichtingen Centrum (SVIC), bestaande uit personeel uit Amsterdam en Eemnes, ingeschreven. Eén dame en elf heren sterk waren de SVIC'ers tot een hecht team gesmeed door non-playing captain Kees T. die ter voorbereiding van 'coast tot coast' door de Verenigde Staten had gefietst en van ons verwachtte dat wij de Trans-Siberische op onze gympies zouden doen. Al met al hebben we hem in het Amsterdamse niet teleurgesteld.

Na de opening door de commandant konden wij ons naar hartelust uitleven op de door de sportschool bedachte vaardigheidsproeven. Hierbij werd de innerlijke mens aangenaam versterkt door de huishoudelijke dienst. Wij openden deze dag met het geblindeerd volleyballen. Het net was verbouwd tot een groot zeil, zodat je de bal pas op het allerlaatste moment zag aankomen. U zult begrijpen dat wij als SVIC, sinds we bij de MID zijn ondergebracht, voor grotere verrassingen hebben gestaan. Wij wisten die partij met grote cijfers te winnen.

WATERHOOFD

Het tweede spel was het op een stalen balk zitten boven een zwembad dat gevuld was met heerlijk koel water. Op deze balk moesten wij met een zak de tegenstander te lijf gaan; het zogenoemde Zakslaan. Hier hebben we Kees T. op één van de weinige fouten kunnen betrappen. Het inzetten van kleine lieden zoals Cees S., Pieter J. en Guus S. (allen in het bezit van een groot en zwaar hoofd en een uiterst lichte enkelpartij) leidde er toe dat deze lieden als rotte appeltjes, nog vóór er een schijnbeweging was gemaakt, in het water stortten. Boze tongen beweerden later dat het hebben van een groot waterhoofd boven een smalle basis wel eerder is waargenomen bij de MID en dat bij een te grote verstoring van het evenwicht de zaak uiteindelijk kan omkieperen. Het voert te ver alle spelletjes met u door te nemen.

Spel drie kan echter niet worden overgeslagen. Het motorisch gestoorde voetbalspel. Gehuld in een rubberen hoepelrok, met brede jarretels omhoog gehouden, waarbij de benen omsloten werden door een te krappe ring waardoor noch de benen noch de bal zichtbaar waren, betraden wij het strijdperk. Zelden werd er zo enthousiast tegen andermans onderstel aangeschopt. Een 7 - 2 winst was onze beloning! Cees S., onze meest gewelddadige voetbalfanaat, wist zelfs drie maal te scoren voor hij zelf het veld werd uitgeschopt!

Tijdens het finale-spel wisten vooral Marcel M. met zijn formidabele run over de sintelbaan (ze zeggen dat hij de Eibergse bospaden jarenlang hijgend onveilig maakte) en Matthijs C. met een adembenemende ronde op zijn gehandicapte pedo-fietsje de aandacht op zich te vestigen. Ook Hein van der V. viel op door zijn beheerste, maar vooral supersnelle skippy-race en vooral door de manier waarop hij als een volleerde tjitjak op de super-skippybal bleef zitten. Hij oogstte veel lof. Mogelijk toch wat vergeten blauwe-jongens-genen in het edele lijf.

Verder alle respect voor Sylvia F. Als een hinde nam zij alle obstakels en wist, gehuld in een kunststof valhelmpje, vele liters water naar het einddoel te brengen. Op het moment dat diverse oude mannen haast het loodje legden en afgelost moesten worden nam zij de ploeg op sleeptouw. Door de vooruitziende blik van Kees T. hadden we op dit onderdeel de joker ingezet en sprokkelden we nog eens extra puntjes binnen.

IN DE PRIJZEN

Rond drie uur zaten de spelen erop en werden we blij verrast door steelband-klanken van de Marinierskapel, gevolgd door een BBQ. Tegen vieren waren de scheidsrechters en de rekenmeesters van het Korps Mariniers uitgerekend en kwam de commandant met de verlossende uitslag. Op de derde plaats eindigde de Campo Kings, terug van een uitzending naar de West. Op de tweede plaats eindigde de SVIC, overal inzetbaar en op nummer één 'De Sherry Wijven', net iets groter, sterker, behendiger en slimmer dan wij. Al met al een geslaagde dag vol saamhorigheid en nog een prijs toe ook.◆

P.S. Ter verduidelijking: Toos Hopeloos is al jaren een schrijvend fenomeen binnen de SVIC-gelederen.

In INGELICHT nummer 8, december 2000, is gesproken over het eerste onderkomen van de militaire inlichtingendienst GS III. Deze dienst was gevestigd op het Lange Voorhout nummer 52. In aflevering 5, INGELICHT nummer 3, april 2001, heeft u kunnen lezen dat na de Eerste Wereldoorlog de hele dienst werd gehuisvest in het indrukwekkende hoofdkwartier van de Generale Staf op het Lange Voorhout nummer 7. Voor deze aflevering strijken we weer neer op het Lange Voorhout, dat klaarblijkelijk een grote rol heeft gespeeld voor heel wat inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Vooral het pand aan het Lange Voorhout op nummer 54, nu Hotel Des Indes, wordt beschouwd als de kraamkamer van het bureau nationale veiligheid.

Bron NISA **Bewerking** Martinette Bemelmans-Oonincx

Zilveren medaille

Op 16 mei ontving adjudant Wim van Dongen uit handen van generaal-majoor Joop van Reijn de zilveren medaille voor langdurige, eerlijke en trouwe militaire dienst. Wim van Dongen begon zijn militaire loopbaan 24 jaar geleden bij de Koninklijke Landmacht. Sinds 1998 is hij geplaatst bij de MID. In eerste instantie bij de Afdeling Analyse en Rapportage/Current Intelligence Unit. Bij de medailleuitreiking was ook luitenant-kolonel Ger Timmer aanwezig, (hoofd CIU). Adjudant van Dongen werkt op dit moment bij de Afdeling Contra-inlichtingen en Veiligheid.◆

Duister Den Haag

Wandelen langs spionage-adressen (7)

In het befaamde hotel vonden en vinden nog steeds bijeenkomsten plaats van soms groot en soms geringer politiek gewicht. Een vermeldenswaardige bespreking vond plaats op 23 mei 1945. In een zaaltje van het prestigieuze hotel werd vergaderd over de vraag hoe het Nederlandse Militair Gezag de verantwoordelijkheid voor het contra-inlichtingenwerk zou moeten overnemen van de geallieerden. De leiding van de vergadering berustte bij minister-president Gerbrandy. Aanwezig waren verder ondermeer generaal Kruls als chef-staf van het Militaire Gezag en professor De Quay als minister van oorlog.

Er werkten verscheidene, los van elkaar opererende, Nederlandse inlichtingengroepen met de geallieerden samen bij het opsporen en arresteren van Nederlanders en Duitsers die behoord hadden tot Duitse inlichtingen- en veiligheidsdiensten, zoals de Abwehr, Gestapo en Sicherheitsdienst. In deze voor hen verwarrende veelheid van groepen en groepjes wensten de geallieerden meer eenheid, zodat zij met slechts één Nederlandse organisatie te maken zouden hebben.

In Des Indes werd besloten dat zo'n organisatie er zou komen. Het Bureau Nationale Veiligheid (BNV) werd op 29 mei 1945 formeel opgericht bij beschikking van generaal Kruls. Als hoofd werd aanvankelijk aan generaal Koot gedacht, die als leider van de Binnenlandse Strijdkrachten in het verzet een grote rol had gespeeld. Toen deze weigerde werd mr. L. Einthoven aangezocht, die na een aanvankelijke weigering ten slotte de functie op zich nam. Het verhaal gaat dat hij daartoe 'met het pistool op de borst' geprest werd door mr. C.L.W. Fock, die hoofd werd van de Buitenlandse Inlichtingendienst.

Einthoven's streven was om alle inlichtingengroepen bij het bureau onder te brengen, niet zozeer om de persoonlijke kwaliteiten van de mensen, alswel om hun administraties en kaartenbakken in bezit te krijgen. Daardoor groeide het BNV in zeer korte tijd uit tot een organisatie van 1200 personen. Vanaf begin 1946 nam die omvang overigens met grote snelheid weer af, nu de broodnodige gegevens binnen waren en de onbekwamen en onbetrouwbaren gemist konden worden. Al medio 1946 ging het BNV in liquidatie en eind 1946 bestond het niet meer. De door Einthoven persoonlijk geselecteerde medewerkers van het voormalige BNV vormden de (kleine) kern van de al in de loop van 1946 opgerichte Centrale Veiligheidsdienst.

Het boek Duister Den Haag, Wandelen langs spionage-adressen is verkrijgbaar bij Sdu Uitgevers en kost f 24,90, ISBN 90 12 085152.

INDIENSTTREDING MID

Cdre F.H. Meulman, Plaatsvervangend Directeur Militaire Inlichtingendienst/Hoofd Hoofdafdeling Productie, met ingang van 11 juni 2001

LtKl M.P. [redacted] Hoofdafdeling Productie, Stafafdeling Productie, Bureau Accountmanage-ment, Accountmanager KLu, met ingang van 21 mei 2001

K. van der [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Stafbureau, Sectie Productie, Vertaler, met ingang van 1 juni 2001

S.H. [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Regiobureau 3, Senior Analist Landstrijdkrachten, met ingang van 1 juni 2001

Maj B. [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Regiobureau 1, Senior Analist Landstrijdkrachten, met ingang van 1 juni 2001

M.I. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Bureau Personele Veiligheid, Medewerker veiligheidsonderzoeken, met ingang van 1 juni 2001

M.E.R. [redacted] oofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Veldorganisatie, Detachement West, Administratief Medewerker met ingang van 1 juni 2001

K.J. [redacted] oofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Management Assistente met ingang van 1 juni 2001

Ow J.G. [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Veldorganisatie, Detachement West, Junior medewerker detachement West, met ingang van 1 juni 2001

Ow R.P. de [redacted] oofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Veldorganisatie, Detachement Zuid, Junior medewerker detachement Zuid met ingang van 1 juni 2001

Aoo P.J. [redacted] Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Personeel & Organisatie, Medewerker Algemene Personeelszaken met ingang van 11 juni 2001

H.H.M. [redacted] Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Sectie Industrieveiligheid, Stafmedewerker ICT met ingang van 11 juni 2001

P.J. [redacted], Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau Beleid, Plannen en Projecten, Sectie Operationele Projecten, Medewerker Operationele Projecten met ingang van 1 juni 2001

OVERPLAATSING:

Sgtbdsd A.A.C. van [redacted] et ingang van 28 mei 2001

UIT DIENST:

Kap C.A. de [redacted] et ingang van 1 juni 2001

ÉÉN RECHT

Eén van de elementen van de reorganisatie MID was de ontvlechting van de taken van de afdelingen MID bij de krijgsmachtdelen in zogenoemde bevelhebberstaken en MID-taken. Om hier op een adequate wijze invulling aan te geven is in het kader van PRISMA eind maart 2000 een projectteam opgericht. In dit projectteam waren vertegenwoordigers opgenomen van de afdelingen Beleid, Plannen en Control (ABPC), Contra-Inlichtingen & Veiligheid (ACIV), Inlichtingen (AI), MIDKM. MIDKL en MIDKLu en een vertegenwoordiger van Marinestaf afdeling Operaties.

Door Marc Fakkel

Het projectteam heeft eind juni 2000 haar eindrapport opgeleverd. Als bijlagen bij het eindrapport was per krijgsmachtdeel een lijst opgenomen van de verdeling van producten en diensten tussen enerzijds het krijgsmachtdeel en anderzijds de MID. Bij de totstandkoming van de lijsten is intensief overleg gevoerd over met name wie verantwoordelijk was voor de briefings bij de krijgsmachtdelen, welke organisatie zorg zou dragen over de afhandeling van inkomende en uitgaande 'Requests for Visit' en de afgifte van 'Security Clearances'. Ook diende specifieke aandacht te worden besteed aan de wijze van informatieoverdracht tussen MID en de krijgsmachtdelen.

Het Directieberaad (DB) heeft begin juli 2000 het eindrapport inclusief bijlagen goedgekeurd. De briefings voor de krijgsmachtdelen zijn een primaire verantwoordelijkheid van de krijgsmachtdelen zelf, maar voor specifieke briefings kan een beroep worden gedaan op de MID. De werkzaamheden met betrekking tot 'Requests for Visit' en 'Security Clearances' werden belegd bij het Bureau Personele Veiligheid (BPV) bij de afdeling CI&V. De bevelhebbers (BDZ, BLS, BDL, BDM) en de PSG zijn door DMID per brief op de hoogte gebracht van de implementatie van de ontvlechting per 1 augustus 2000.

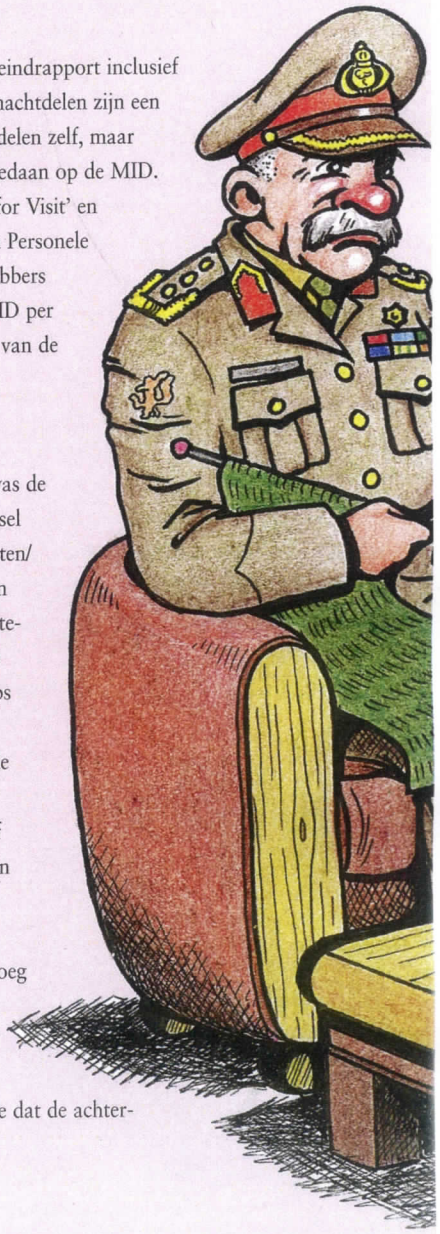

DE IMPLEMENTATIE

Een van de aspecten van de fysieke ontvlechting was de personele ontvlechting. In principe werd het beginsel 'man/ vrouw volgt functie gehanteerd'. De producten/ diensten die door de bevelhebbers moesten worden uitgevoerd werden bij de Koninklijke Marine geïntegreerd in de afdeling Operaties, bij de Koninklijke Landmacht bij de G2 (inlichtingenofficier) van Ops (Operationele staf) BLS en bij de Koninklijke Luchtmacht bij de afdeling Beleidsintegratie van de staf BDL (ten aanzien van veiligheid gerelateerde onderwerpen) en het Operatiecentrum van de Staf Tactische Luchtmacht voor wat betreft inlichtingen gerelateerde werkzaamheden.

De implementatie van de ontvlechting ging nagenoeg gelijk op met het ter beschikking komen van gebouw 32 op de Frederikkazerne. Hiermee werden ook de aansluitingen van het DONAR bij de krijgsmachtdelen ontmanteld. Dit betekende dat de achter-

TWEE AVERECHTS

blijvende functionarissen geen gebruik meer konden maken van DONAR en waren ze aangewezen op de 'postiljon d'amour' in de persoon van de desbetreffende accountmanager. Hoewel deze liefdesduiven met alle (on-)mogelijkheden hier invulling aan gaven bleek een onderlinge elektronische informatieoverdracht een grote wens. Om hier invulling aan te geven is door de afdeling Informatiemanagement (AIM) een directory 'finished products' gecreëerd die afgeronde MID inlichtingen- en veiligheidsproducten bevat. Deze directory wordt dagelijks bijgewerkt en aan de krijgsmachtdelen ter beschikking gesteld.

DE EVALUATIE

Zoals in het eindrapport was aanbevolen is een half jaar na de invoeringsdatum gestart met een evaluatie van de ontvlechting. De evaluatie vond plaats onder verantwoordelijkheid van KTZ F.T.S. van der Laan (Hoofd afdeling Strategische Projecten alias 'S') in een projectteam. In het projectteam waren vertegenwoordigers opgenomen van de krijgsmachtdelen (KM, KL en KLu), de afdeling Analyse & Rapportage, Afdeling Contra Inlichtingen & Veiligheid, Stafafdeling Productie (met name alle accountmanagers) en de afdeling Strategische Projecten. De projectleiding berustte bij laatst genoemd organisatiedeel.

Door de projectleiding waren interne en externe vragenlijsten opgesteld, die na een schriftelijke beantwoording nog mondeling konden worden toegelicht. Naar aanleiding van deze informatie heeft met een aantal functionarissen nog nader overleg plaatsgevonden. Uit de beantwoording en de nadere informatie kon de algemene conclusie worden getrokken dat de ontvlechting op zich goed is verlopen, maar dat op een aantal punten nog aanpassingen c.q. verbeteringen nodig zijn. Onder andere de elektronische informatie-uitwisseling, de aanpassing van de formatie van het BPV, de belegging van een aantal taken intern de MID, koppeling CRISP en persoonsinformatiesystemen bij de krijgsmachtdelen, instellen periodiek overleg MID met de krijgsmachtdelen, de wijze van uitvoering van taken die onder verantwoordelijkheid vallen van de National Security Authority (NSA) voor het Ministerie van Defensie.

Dit alles is weergegeven in een eindrapport "Evaluatie Ontvlechting" van juni 2001. Het eindrapport is in het DB besproken en geaccordeerd. Maar onder verwijzing van mijn artikel in INGELICHT van november 2000 wil de totstandkoming van het eindrapport geenszins zeggen dat de ontvlechting is afgerond. Een goede relatie met de belangrijkste afnemers van MID-producten is een continu aandachtspunt voor de MID mede in relatie tot de waardering van de krijgsmachtdelen voor het functioneren van de MID.◆

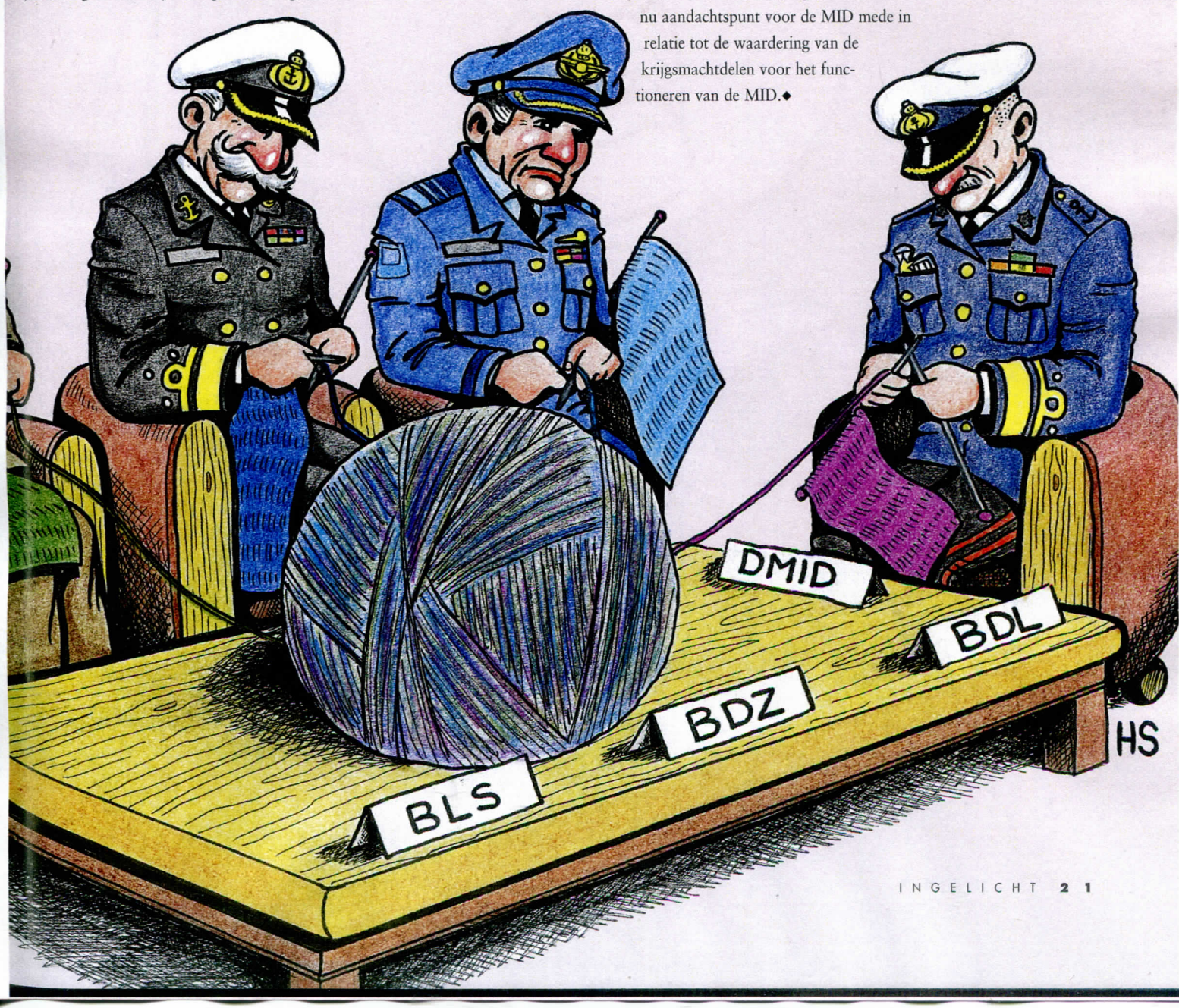

MC perikelen

In INGELICHT nummer 1 van dit jaar heeft u kunnen lezen dat de Medezeggenschapcommissie (MC) MID in de nieuwe samenstelling is geïnstalleerd. In hetzelfde artikel stonden de namen van de leden en het dagelijkse bestuur vermeld. We zijn nu een half jaar verder. Peter van Diesen heeft in het afgelopen half jaar vastgesteld dat het voorzitterschap niet te combineren is met zijn baan als analist bij AAR/Regiobureau 1. De vice-voorzitter, Marc Fakkel, had de afgelopen twee jaar al de functie van voorzitter bekleed. Bij de installatie had hij aangegeven dat hij de voorzitter voor een halfjaar wilde ondersteunen, maar per 1 juli 2001 zijn functie in het dagelijkse bestuur neer wilde leggen Tijdens de vergadering van 13 juni 2001 dienden de functies van voorzitter, vice-voorzitter en 2e secretaris opnieuw gekozen te worden. Het dagelijkse bestuur van de Medezeggenschapcommissie van de MID ziet er nu als volgt uit:

Door Peter van Diesen **en** Gert Terlouw

G.A. Terlouw (voorzitter)
J.G.H.C van Tuyll (Vice-voorzitter)
R.A. van Dorth (1e secretaris)
M. Coster (2e secretaris)

In de persoon van Marc Fakkel verliest de commissie met deze wisseling een markante voorzitter en vice-voorzitter. Gelukkig blijft Marc als lid deel uit maken van de commissie, zodat de leden en alle medewerkers van de MID gebruik kunnen blijven maken van zijn specifieke kennis en ervaring. Om de periode Fakkel niet helemaal ongemerkt voorbij te laten gaan, heeft één van de leden een aantal regels aan het papier toevertrouwd om u een beeld te geven hoe de commissie het voorzitterschap van Marc heeft ervaren:

"Marc's bijnaam in de OOO/DC (oude benaming van de MC) was 'Boeddha' en ik denk dat die naam goed gekozen is. Afgezien van zijn uiterlijk is Marc ook qua houding en uitstraling een boeddha gelijk, ik heb hem nooit boos of verdrietig gezien. In deze vreedzame bolster huist echter veel 'pit'. Ik denk dat zijn voorzitterschap en zijn persoon te kenmerken zijn met vier trefwoorden: vakkennis, mensenkennis, humor en tact. Marc kende zijn 'pappenheimers', zowel de leden van OOO/DC, de directie als de werknemers van de MID. Hij was niet de dominante leider die de touwtjes strak in handen hield, maar slaagde er toch in soms ellenlange, zinloze discussies kort te sluiten en tot een constructief einde te brengen. Hij slaagde erin iedereen zijn zegje te laten doen en ieders visie recht te doen. Daardoor kon de MC naar buiten toe toch als een eenheid over komen. Daarbij was het belangrijkste 'wapen' zijn humor, soms mild/ironisch, soms wat pittiger. Zijn inzet was altijd het belang van het personeel, maar hij wist dat dat belang parallel liep aan het belang van de dienst als geheel. Hoewel hij niet graag in de schijnwerpers acteerde, was hij, mede door zijn tomeloze inzet, verantwoordelijk voor vrijwel alles wat OOO/DC de afgelopen twee jaar heeft bereikt. Dat zou zelfs in een 'normale' zittingsperiode al een opgave zijn geweest. Dit kreeg nog eens een aanvullend cachet door de perikelen die onze ingrijpende reorganisatie tot nu toe met zich mee heeft gebracht. Petje af, Marc!"

Hierbij willen wij Marc Fakkel bedanken voor zijn inzet en ons respect tonen voor de vakbekwame wijze waarop hij de functie van voorzitter heeft bekleed. Daarbij kunnen we constateren dat de leden en het nieuwe dagelijkse bestuur hun eigen invulling moeten gaan geven aan de Medezeggenschapscommissie van de MID. Hierbij is uw steun en inbreng hard nodig. De leden zijn gekozen om uw belangen te behartigen. Veelvuldige communicatie tussen u en de leden van de MC is hierbij een absolute noodzaak. Naast de vergaderverslagen die u regelmatig per e-mail toegestuurd krijgt zullen wij ook van INGELICHT gebruik maken om u op de hoogte te houden van wat er speelt. Daarnaast vertrouwen wij erop dat u ons gebruikt en mogelijk 'misbruikt' om uw belangen te behartigen, zodat we gezamenlijk toewerken naar een prettige organisatie om in te functioneren.◆

Werkwijze MID in beeld

Binnen de MID is een project gestart met als doel alle bedrijfsprocessen van de MID op eenduidige wijze te beschrijven. In dit artikel wordt het project toegelicht aan de hand van een aantal vragen.

Door Roel Vestjens Projectleider Beschrijven bedrijfsprocessen MID

Waarom doen we dit en waarom nu?

In 1999 is in het toenmalige project MasterMind de noodzaak onderkend om de processen van de MID in beeld te brengen, zodat dit als basis kan dienen voor continue verbetering. Deze verankering van de werkwijze in beschreven processen en een voortdurende verbetering hoort bij het kwaliteitszorgsysteem waarvoor de MID heeft gekozen. Naast de bewuste keuze van de MID voor kwaliteitszorg, vereist ook de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv, zie elders in deze INGELICHT) een uniforme werkwijze die duidelijk beschreven is en waarop kan worden getoetst.
Vanwege de reorganisatie is met het beschrijven gewacht, totdat voor iedereen het takenpakket weer enigszins duidelijk was. Uitzondering hierop is de afdeling Verbindingsinlichtingen (VI), waarvan de reorganisatie meerdere jaren duurt. Het beschrijven van de (nieuwe) VI-processen is een voorwaarde voor een goed verloop van de reorganisatie, reden waarom het beschrijvingstraject nog in 2000 is gestart. In januari van dit jaar is het projectplan geschreven en na de lange weg van besluitvorming, toetsing op rechtmatigheid en verwerving is het project in mei echt van start gegaan.

Wat willen we bereiken?

Het project heeft tot doel op eenduidige wijze alle huidige bedrijfsprocessen van de MID te beschrijven, rekening houdend met de noodzakelijke aanpassingen aan de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Uit de beschrijvingen dienen de taken, de verantwoordelijkheden, de bevoegdheden en de te gebruiken middelen duidelijk naar voren te komen. Voor de afdeling Verbindingsinlichtingen reikt de opdracht iets verder, omdat in een aantal gevallen niet de huidige, maar de toekomstige werkwijze wordt beschreven.

Er zijn toch al taak- en orgaanbeschrijvingen?

Klopt, alleen staat daarin niet HOE een taak dient te worden uitgevoerd en daar gaat het nu juist om. Bovendien komen sommige taken op meerdere plaatsen in de organisatie voor. We moeten er nu voor zorgen dat dezelfde taak slechts op één manier wordt uitgevoerd.
Processen hebben ook nog eens de eigenschap dat ze over bureau- of afdelingsgrenzen heen kijken, waardoor niet kan worden volstaan met een afdelingsgerichte beschrijving.

Wie is verantwoordelijk?

Het beschrijven van processen verandert niets aan verantwoordelijkheden. Elke lijnmanager is en blijft verantwoordelijk voor de (deel)processen die binnen zijn of haar organisatiedeel worden uitgevoerd. De hogere lijnmanagers zijn bovendien verantwoordelijk voor de afstemming en aansluiting van de deelprocessen op elkaar. Uiteindelijk is het daardoor mogelijk dat de directeur MID de verantwoording kan nemen voor alle processen van de MID. Geheel in overeenstemming met deze verantwoordelijkheden zijn in het project de afdelingshoofden verantwoordelijk voor de beschrijving van hun eigen bedrijfsprocessen en het laten voldoen van deze processen aan de wet- en regelgeving. De hoofden van de beide hoofdafdelingen zijn verantwoordelijk voor de onderlinge samenhang van de processen binnen hun hoofdafdeling.

Wie doet wat?

De projectorganisatie vloeit voort uit de verantwoordelijkheden. Het hoofd van de afdeling Informatiemanagement (AIM), Roel Vestjens, is aangesteld als algemeen projectleider MID. Namens de hoofdafdeling Productie is Eelze Noorman van de stafafdeling Productie aangesteld als projectcoördinator. Voor de hoofdafdeling Bedrijfsvoering is dit Hans Beentje (AIM). Het beschrijven van de processen van de stafafdelingen van de directeur zal binnen Bedrijfsvoering worden meegenomen. Voor toetsing van alle beschrijvingen aan de wet- en regelgeving (met name de Wiv) is Dirk-Jan Bijl, Hoofd afdeling Juridische Zaken aan het project toegevoegd.
Voor elke productieafdeling is er door het afdelingshoofd een afzonderlijke deelprojectleider benoemd. Voor de afdelingen binnen Bedrijfsvoering wordt volstaan met één deelproject. Voor advies over de te volgen werkwijze, het verzamelen van de informatie en het daadwerkelijke beschrijven is externe capaciteit en expertise ingehuurd. Er is gekozen voor KPMG Management Services, die veel ervaring meebrengt uit vergelijkbare projecten elders binnen defensie en de rijksoverheid. Voor de afdeling Verbindingsinlichtingen is vorig jaar de keuze gevallen op de firma Anaxagoras, die eveneens veel ervaring in dit soort projecten heeft.

Wat gaat er gebeuren en hoe?

Als basis voor de procesbeschrijvingen geldt het organigram waaruit de structuur en opbouw van de MID blijkt. Dit organigram is beschikbaar vanuit de reorganisatie.
De eerste stap is het maken van een schematische weergave van alle processen binnen de MID, het hiërarchisch processchema (HPS). Een HPS bestaat uit een aantal hoofdprocessen die elk bestaan uit subprocessen en eventueel uit sub-subprocessen.
Voor elk proces wordt vervolgens op hoofdlijnen inzicht verschaft in het proces en de beslismomenten daarin. Dit globaal processchema (GPS) beantwoordt de vraag WIE doet WAT, maar nog niet hoe en met welke hulpmiddelen.
De laatste stap is een volgtijdelijke en gedetailleerde beschrijving van wie welke activiteiten verricht, welke informatiestromen daaraan zijn gerelateerd en welke hulpmiddelen bij de uitvoering worden gebruikt. In dit detail processchema (DPS) wordt dus ook het HOE beantwoord.

In eerste instantie is het de bedoeling de in het HPS onderkende processen op een globaal niveau, dus in globale processchema's te beschrijven. Indien blijkt dat de in het GPS te verwerken activiteiten zeer gedetailleerd zijn, kan worden overgegaan tot het opstellen van één of meerdere detail-processchema's. Dit kan bijvoorbeeld noodzakelijk zijn door in de Wiv opgenomen gedetailleerde richtlijnen.
Elke procesbeschrijving wordt eerst binnen de afdeling(en), waar deze betrekking op heeft, afgestemd en vervolgens in het project getoetst aan de Wiv en de samenhang met de overige procesbeschrijvingen.

Wanneer willen we klaar zijn?

Bij inwerkingtreding van de Wiv zal de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) moeten voldoen aan de eisen uit deze wet. Dit betekent niet alleen dat alle procesbeschrijvingen dan gereed moeten zijn, maar ook dat de processen volgens de beschrijving uitgevoerd moeten worden. Een Commissie van Toezicht (Red. zie artikel over de Wiv elder in dit nummer) zal hierop gaan toezien. Dit maakt dat het project onder grote tijdsdruk staat en uiterlijk in oktober 2001 gereed moet zijn. Zeker als naast de aanpassing in het proces, mogelijk ook nog een aanpassing in de ondersteunende middelen (informatiesystemen) noodzakelijk is.

Hoe zit het met verbeteringen?

Door de grote tijdsdruk is er voor gekozen mogelijke verbeteringen in de processen wel te signaleren, maar niet mee te nemen, tenzij dit wettelijk noodzakelijk is, of als de verbetering geen verdere discussie of werkzaamheden met zich meebrengt en met onmiddellijke ingang van toepassing is.

Wat doen we na afloop?

Als het project is afgerond hebben we de basis gelegd voor continue verbetering. Bovendien zal een aantal mogelijkheden tot verbetering zijn gesignaleerd. Nadat de processen geheel volgens de beschrijvingen zijn geïmplementeerd, zal het verbeterproces starten.◆